

Benamputation

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
KUNGÄLV'S SJUKHUS

Ansvarig för broschyren är amputationsteamet på avdelning 5,
Kungälv's sjukhus.

Reviderad 2016-06-20 av Christina Torstenson, Urban Berg,
Marie Rydén, Helena Johansson, Malin Eliasson, Frida Böhn,
Jennie Javette, Nazir Zamir och Jessica Esmyr.

Om amputation

Amputation kan ibland behöva göras när blodcirkulation i benets pulsådor blivit så nedsatt att svårläkta sår eller svårbehandlad smärta uppstått. Den vanligaste orsaken till att blodcirkulationen i benen blir nedsatt är åderförkalkning och förträngning i pulsådorna, vilket också ökar risken för blodproppsbildning. En annan orsak är diabetes som påverkar de mindre blodkärlen som försörjer fötterna och fotens nerver.

Amputation görs bara när andra behandlingsmetoder inte hjälper. Beslut om amputation tas gemensamt av dig och din ortopedläkare.

Före operationen

Inför operationen är målet att du ska vara så smärtfri som möjligt och vi följer kontinuerligt upp hur din smärtlindring fungerar under hela vårdtiden. Du kan komma att få en ryggbedövning (epiduralbedövning) före operationen, vilket ger möjlighet till kontinuerlig smärt- och bedövningsbehandling med hjälp av en pump. Om detta inte skulle fungera för dig får du injektioner/tabletter i stället.

Du kommer också att få träffa en narkosläkare för att gå igenom lämplig narkosmetod inför operationen.

Operationen

Amputation görs alltid så långt ner på benet som möjligt. Var på benet amputationen behöver göras avgörs av en ortopedläkare som tar hänsyn till läkningsförmåga och hur en eventuell protes ska kunna anpassas.

Efter operationen

Vi provar ut en lämplig behandling så att du blir så smärtfri som möjligt. Om du fått en pump med kontinuerlig smärt-/bedövningsbehandling sitter den kvar under några dagar och fasas sedan ut samtidigt som tabletter sätts in.

Efter en underbensamputation är benet oftast gipsat i 4–14 dagar, beroende på vad ortopedläkaren ordinerar. Gipsningen är till för att skydda operationssnittet och knäleden.

Om amputationen har gjorts i knäleden eller ovanför knät läggs ett förband på operationssnittet, varpå benet lindas. Vi kontrollerar kontinuerligt läkningen av operationssnittet. Stygnen/agrafferna (det man häftat ihop operationssåret med) kommer att tas bort av distriktssjuksköterskan på din vårdcentral eller av hemsjukvården, ca tre veckor efter operationen. Om du ska ta bort dem på vårdcentralen behöver du själv boka en tid.

Det kan hända att du känner av din kroppsdel som fanns där förut (fantomkänslor) eller att du känner värk eller smärta i kroppsdelens (fantomsmärtor). Det är vanligt och det finns tips och hjälp att få; fråga gärna personalen.

Stöd för dig

I samband med amputation kan det förekomma olika typer av psykologiska krisreaktioner. Det kan t.ex. vara sorgereaktioner över att förlora en kroppsdel och över den förändrade kropps bilden eller oro inför framtiden och över hur livet ska fungera. Reaktionen kan komma tidigt – ibland direkt i samband med att man får vetskap om att amputationen planeras – men de kan också komma senare, eller helt utebli. Vi människor reagerar olika.

Sjukhusets kuratorer finns som resurs för att förebygga, lindra samt stödja i de svårigheter som kan förekomma i samband med en amputation. Både du själv och dina närstående har möjlighet att få stöd av en kurator i samband med amputationen.

Rehabilitering

Efter operationen är det viktigt att du kommer upp ur sängen så snart som möjligt för att motverka sänglägeskomplikationer såsom lunginflammation eller blodpropp.

Redan första dagen efter operationen får du börja med att sitta på sängkanten eller stå upp vid ett gåbord. Du tränar tillsammans med fysioterapeut/sjukgymnast, arbetsterapeut och avdelningens vårdpersonal – det finns många tillfällen under dagen som utgör träningsmoment!

Det är viktigt att man bibehåller sin rörlighet och styrka för att motverka stelhet och smärta. Fysioterapeuten/sjukgymnasten hjälper dig med detta i form av träning, olika viloställningar samt förflyttningsträning. Fysioterapeuten/sjukgymnasten provar även ut lämpliga gång-/förflyttningshjälpmiddel för dig och hjälper till i processen kring en eventuell protesutprovning.

Efter några dagar påbörjas kompressionsbehandling för att forma stumpen, få bort svullnad och lindra smärta. Behandlingen görs med en silikonhylsa och/eller kompressionsstrumpa. Silikonhylsan används efter ett schema med kortare stunder i början för att sedan öka tiden successivt. Mellan behandlingarna med hylsa används en kompressionsstrumpa.

Efter en benamputation blir det annorlunda på många sätt och du behöver lära dig nya sätt att klara dig i vardagen. Arbetsterapeuten hjälper till med träning i vardagliga aktiviteter. Du får en rullstol utprovad efter operationen och möjlighet att träna på att hantera den.

Förberedelse för utskrivning

Vårdtiden efter en amputation är individuell. Det är bra att i god tid börja planera utskrivningen.

För att du ska få den hjälp du behöver efter utskrivning från sjukhuset tillfrågas du om kontakt ska tas med din hemkommun för vårdplanering. Det innebär att du tillsammans med kommunens representant planerar vilken hjälp som kan behövas efter utskrivning. För att kommunen ska kunna ordna rätt form av hjälp tas denna fråga upp till diskussion relativt snart efter operationen.

Din bostad kan behöva anpassas på olika sätt och du kanske är i behov av hjälpmedel i hemmet. Arbetsterapeuten kan hjälpa till med att kontakta en rehabmottagning för fortsatt planering.

Vid hemgång

Vid utskrivning får du av läkaren en skriftlig sammanfattning som beskriver den vård du fått och vilka läkemedelsändringar som är gjorda. Vid utskrivningen går vi också igenom hur uppföljningen och den fortsatta träningen och behandlingen planeras.

Tänk på att få med dig de hjälpmedel som du fått utskrivna när du lämnar sjukhuset!

Efter din utskrivning

Fysisk aktivitet bidrar till att öka din rörlighet och cirkulation. Om du är osäker på hur du kan få in det i din vardag, så kan din fysioterapeut/sjukgymnast ge dig goda råd.

Om du har frågor är du välkommen att höra av dig till oss.

Protes

Efter operationen bokar fysioterapeuten/sjukgymnasten på sjukhuset en tid åt dig på Sahlgrenska Universitetssjukhusets ”Gåskola” i Göteborg. Där görs en bedömning av om det är möjligt för dig att använda protes och när utprovning av protes är lämpligt.

Så snart protesen är färdig får du börja träna på att använda den. Var du ska träna bestämmer du i samråd med fysioterapeuten/sjukgymnasten på Gåskolan. Träningen innebär bl.a. att du får öva på att ta av/på protesen, lära dig förflyttningsteknik, stående aktiviteter och att gå med ett lämpligt gånghjälpmedel.

Det är viktigt att du till en början har protesen på kortare stunder för att successivt öka tiden. Detta gör man för att vänja benet vid protesen och på så sätt undvika skavsår.

Den här broschyren vänder sig till dig som ska genomgå en benamputation.

I broschyren finns information om vad som händer före och efter operationen, hur rehabiliteringen går till samt hur man provar ut och tränar med en protes.

Om du har frågor är du alltid välkommen att ta kontakt med oss.

Kungälv's sjukhus
Lasarettsvägen, Kungälv
Tfn 0303-980 00
www.vgregion.se/ks

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
KUNGÄLV'S SJUKHUS